

Cosi fan tutte

Néhány évtizede csak, hogy a *Cosi fan tutte* elfoglalhatta az öt megillető helyet a világ operaszínpadain. A XIX. századot elretentte a libretto merészége, amely lerántja a Nót a piedesztálról — melyre a német romantika helyezte — s a mű előadása helyett inkább a szöveg átforgalmazásával törődött. Ma már senki sem foglalkozik efféle kérdésekkel. A zene lett a mérvadó — s mert talán nincs még egy Mozart-opera, amely annyi ötletet, színt, zsenialitást mutat, mint a *Cosi*, joggal válik egyre népszerűbbé. Igazi remekmű, tele tréfával, vidámsággal, egymást váltogatják a szebbnél szebb dallamok, — melyek helyenként harminc-negyven esztendővel előremutatva Rossini és Donizetti vígoperáinak világát villantják fel — ám, ha a szituáció úgy kívánja, elborul a zene, igazi konfliktusokat, belső drámát fejez ki. Spike Hughes, Mozart-kiadváló ismerője írja: „A *Cosi fan tutte* minden más Mozart-operánál jobban szenved a bőség zavarában. Zenéjének invenciója, áradása majdnem emberfölötti szüntelen intenzitásában, és ezért akadnak pillanatok, mikor mi, egyszerű emberi lények, hálásak lennénk, ha a komponista valamelyes emberi gyengeséget árulna el.”

A szegedi operatársulat előadása megmutatta ezeket az értékeket. Több olyan részlet is megszólalt, amelyet sokszor elhagynak. A produkció így kétségkívül autentikusabbá vált — de vajon — épp a „bőség zavarát” miatt — nem bizonyult-e egy kicsit fárasztónak énekes, zenész és hallgató számára egyaránt?

Persze, ha olyan énekes van a színpadon, mint a *Don Alfonso* alakító Gregor József, észrevétlenül repülnek a percek. Hátalán szerep az öreg filozófusé: habár végigéneklie az egész operát, irányítja a történeteket, tanácsokat osztogat, rendelkezik; nem kapott Mozarttól egyetlen áriát sem. Gregor *Don Alfonso*ja az előadás legnagyobb egyéni teljesítményét nyújtotta: a csodálatos hangú produkció felszabadult mozgással, őszinte komédiázó kedvvel ötvöződött. Először hallhattuk Szegeden a fiatal énekesnőt, *Bajta Horváth Agót*át, *Fiordiligit*ként. Zenetörténelmi tény,

hogy Mozart nem szívelte a bécsi bemutatón a szerepet megformáló művésznőt, s annak rendkívüli hangterjedelmével előadásokat — valamennyi későbbi *Fiordiligi* rovására. Horváth Agota sikeresen legyőzte a buktatók többségét, s kellemes percekkel ajándékozta meg a közönséget. Kevésbé volt meggyőző *Lengyel Ildikó* (*Dorabella*). *Fiordiligi* nőlegénye, azaz *Dorabella* csábítója, *Gyimesi Kálmán* stílárts biztonssággal, szépen, felszabadultan alakította *Guglielmot*. *Réti Csaba* (*Ferrando*) muzikálisan énekel, de játéka — amely ebben az operában különösen fontos — még kívánnivalót hagy maga után. *Don Alfonso* segítőtársa, a ravasz szobalány, az álorvos és állegző *Berdál Valéria* volt. Eltalálta a figura karakterét, de hangján fáradtság érződött.

Úgy tűnik, *Pál Tamáshoz* igen közel áll Mozart világa. Látható kedvvel dirigált, Nemcsak a nyitány pergett verénytelével, hanem az egész előadás alatt egyenletesen jó teljesítményt nyújtott a *Szegedi Szimfonikus Zenekar* — régen hallottuk az együjtött ilyen precízen, ennyire fegyelmezetten játszani. A kórus (karigazgató: *Dékány Endre*) átlagos színvonalon oldotta meg kisebb feladatát.

Horváth Zoltán zenecentrikus rendezésében sikerrel ötvöződtek finom ötletek és a commedia dell'arte vaskosabb tréfái — kár, hogy a cselekmény időbeli folyását jelző óra manuális állítása sorozatosan megtörte az előadás hangulatát. A díszleteket *Csikós Attila*, a jelmezeket *Vágvölgyi Iona* tervezte.

A sikeres — és a Magyar Rádió által is rögzített — premier kapcsán nem hagyhatjuk szó nélkül a műsorfüzetet. Ennyire üres, tartalmatlan, a műről, illetve az előadók és az opera kapcsolatairól semmit el nem áruló kiadványt felesleges kibocsátani. — Ez a szépséghiba nem zavarta meg a bemutató hangulatát. A szegedi operatársulat ezzel az előadással ismét igazolta, hogy mennyire közel áll hozzá Mozart és a vígopera világa.

— heiner —

Lehet egy kérdéssel több?

Kezdeti hiábavalónak tűnő várakozás, majd bátoran kérdőzködés és a kíváncsiabbak szálalógóvája után egyre többen érkeztek az érdeklődők közül. Végül csaknem teljesen megtelt a *József Attila Tudományegyetem KISZ-klubjának nagyterme* február 13-án kora este. Az ok nagyon is egyszerű. Olyan rég várt — habár maga az ötlet nem is helyi eredetű — kezdeményezésnek lehattunk szem- és fültanú, amely a továbbiakban is követendő példa.

Mondom, nem saját, eredeti ötletéről van szó, az említett gondolat ennek ellenére dicséretes. A klubmúsort tervező és készítői ugyanis a televízióban kéthetente sugárzott, s országsszerte megkedvelt *Lehet egy kérdéssel több?* című vetélkedő mintájára rendeztek s rendeznek ezentúl hétköznöként felőrás fejtőró játékot a hallgatók számára. A rendszeresen jelentkező program megindító a műsor megkezdése előtt elmondották: sokat emlegetett problémán szeretnénk változtatni. Megfogalmazott céljuk, hogy valamiképpen — akár ilyen és ehhez hasonló más játékos vetélkedő formájában is — kimozdítsák a holtpontról a klubtagságot, feloldják a szórakoztató létesítménybe járók egymás iránti közömbösséget, a hallgatók közötti kontaktushányt. Különböző fórumokon gyakorta felvetődött, milyen hátrányokkal járhat az egyete-

misták passzivitása. Sokan úgy töltik el a 4—5 esztendőt, hogy felsőfokú iskolatársaik közül alig-ig ismernek közelebbről néhányat. Eme hallgatók egymáshoz való közelebb hozásában is segít ez a vetélkedő.

S néhány szót a feltételekről és a játékszabályokról. Hasonlóan a televízióban látottakhoz, itt is a felmutatott képek alapján keletkező gondolattársításoknak van nagy szerepük, s nem maradhat el természetesen a képernyőre vetített, de kellő ügyességet, jó reflexeket is igénylő teniszjáték sem. A játékosok egy-egy fordulón sikeresen túljutva 50—50 forintos könyvtulajnyt nyerhetnek. Aki pedig elvété a feleletet, annak apró szivacsbabával kedveskednek a rendezők.

Az első alkalommal még nem ment minden olajozottan — elsősorban a váratlanul közbejött technikai akadályok miatt. Ennek ellenére feszülten figyelő arcok, s egy-egy jól sikerült válasz után a felcsattanó taps jelezte, nem volt hiábavaló a fáradozás. S ha a rendezők újabb és újabb ötletekkel — például a *Most mutatd meg!* című, ugyancsak közkedvelt játékkal — változatossá tudták tenni a klubtagság igényeinek kielégítését, már bátran tehetik fel a címben is olvasható kérdést. S erre a válasz csak az lehet: igen.

(—láy)

Házi tdk

Ez évi tudományos diákköri konferenciáját február 2—3—4-én rendezte meg a Szegedi Orvostudományi Egyetem. A Szemeszeti Klinika tantermében a több, mint 300 diákkörös hallgató eredményeit bemutató előadássorozatot dr. Petri Gábor nyitotta meg. A három nap alatt 82 tudományos értekezést hallgattak és vitáltak meg a résztvevők. A konferencia munkájában részt vett a külföldi testvéregyetemek 15 hallgatója is. Az idén először külön szekciókban szerepeltek a Marxizmus—Leninizmus Intézet diákkörösei és a társadalomorvosok körébe tartozó előadások szerzői. Legtöbb sikeres dolgozattal a Marxizmus—Leninizmus Intézet (10), a Kór-életani Intézet (8), a Biokémiai Intézet (7), az Élettani Intézet (6) és a Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika (6) diákkörösei szerepeltek.

A hagyományoknak megfelelően magas színvonalú, élénk érdeklődéssel kísért, többségében szép dokumentációval bemutatott előadások alapján 27 tudományos munkát ítélt érdemesnek a bíráló bizottság arra, hogy az országos konferencián a Szegedi Orvostudományi Egyetemet képviselje. Az Általános Orvostudományi Karról *Duz László*, *Somjai Attila*, *Altörjay István*, *Sziklai István*, *Mestyan Rezső*, *Varga János*, *Pataczina János*, *Bonó András*, *Szabadi Flóra*—*Antal Albert*, *Mózes Magdolna*, *Szécsi János*, *Lippai László*—*Putnok Anna*, *Süveges Gábor*, *Bérecsi Judit*, *Scheffer Iona*—*Bujdosó Anna*—*Faranó Mária*—*Foster Tamás*, *Czipott Gabriella*, *Kókat György*, *Vasas Mihály*, *Zentai Zoltán*, *Gondos Tibor* és *Zelenka Klára*; a Gyógyszerésztudományi Karról *Szűcs Judit*, *Ápár Zita*, *Szűcs József*, *Osváth Klára*—*Csereányi Gyula* és *Mile Imre* mutathatja be dolgozatát április 5—8. között Budapesten az Országos Tudományos Diákköri Konferencián. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem által rendezett országos konferenciának orvosgyetemünkről hatvanan lehetnek résztvevői. (Eredményelkről lapunkban beszámolunk.)

A „régí magyarosok”

Eszmét és poétikai kérdések a régi magyar prózaírodalomban — hirdeti egy házilag sokszorosított tanulmánykötet címlapja. A könyvecske az ELTE kiadványa, a három bölcsészkar régi magyar irodalommal foglalkozó jelenlegi és végzett hallgatóinak munkáit tartalmazza. Hogyan jön létre egy ilyen dolgozatgyűjtemény? A széles nyilvánosság előtt bizonyára kevésbé ismert a „régí magyarosok” szük körének tevékenysége. Ebbe az egyetemközi műhelybe szeretnénk bepillantást engedni, amikor néhány szót szólunk a kiadás előzményeiről és magáról a kötetről is.

Talán nem sokan tudják, hogy először éppen Szegeden rendeztek felolvasóülést a JATE és az ELTE területén dolgozó diákköröi 1975 telén. A kis konferencián elhangzott előadások fele azóta megjelent. A *reneszansz művelődéstörténelmi kérdései* című JATE-kiadványban, a következő ülésekre. Pestre, 1976 novemberében már mind a három bölcsészkar hallgatói elhozták dolgozataikat, amelyek nagyobb részét tartalmazza a bevezetőben említett kötet. A kis könyv 1977 végére készült el, a három egyetem érdeklődő hallgatói Debrecenben juthattak a példányokhoz, a harmadik közös vitafülésen. Ez alkalommal a téma a hitvitázó és prédikációs irodalom volt. A szegedi 14 és a pesti 18 után itt 20 dolgozat hangzott el. A növekvő számok jól mutatják a fokozódó érdeklődést a régi irodalmi témák iránt. Ugyanezt bizonyítja a közönség létszámának emelkedése.

A legfrissebb dokumentum egyelőre a tavalyi pesti összejövetelen előadottak nagy részét tartalmazó összeállítás. A kötet készítőinek volt alkalmuk hasznosítani az előző év tapasztalatait; bizonyára ez is hozzájárult ahhoz, hogy ez a kiadvány több szempontból is előrelépést jelent.

Ellentétben a szegedi „szabad előadásokkal”, a pestiek már a felolvasásra is végleges formában megírt dolgozatokat kívántak meg. Ennek köszönhető az elhangzott/megjelent művek jobb aránya. (Szeged: 14/7; Budapest: 18/13.) A szerkesztői bevezetőben érdemes lett volna megemlíteni, hogy a szigorúbb követelmények ellenére sem küldte el minden résztvevő a kéziratát. Enélkül kétségek között marad az olvasó,

vajon miért nem tartalmazza a kötet valamennyi elhangzott dolgozatot.

A diákkiadványhoz illő újítás, hogy a szerkesztő és a munkatársak nem a tanárok, hanem a hallgatóság közül kerültek ki: *Hargittay Emil*; *Horváth Gáza*, *Szalay Krisztina*. Így a tanárokrá és a tudományos kutatókra — a kötet létrehozásával kapcsolatában — csak a lektorálás feladatában háruit. A könyv végén (hasonlóan a JATE-publikációhoz) névmutató segíti az eligazodást.

Vitatható, hogy egy diákköri kiadványban feltétlenül szükséges-e az idegennyelvű tartalmi összefoglalás. Ebben a kérdésben más-más álláspontot képviseltek a szegedi és a pestiek. A JATE kötetében megtalálhatjuk minden dolgozat angol és francia nyelvű kivonatát, míg a pesti összeállításban ezt egy angol nyelvű tartalomjegyzék helyettesíti.

Dicséretet érdemel a pesti kötetnek a téma hangulatát idéző, szép borítóterve, *Szentes Endre* munkája. Ugyancsak említeni méltó a tipográfiai megoldás, amely a házi sokszorosítás hiátosságait öleletesen kihasználva, felhasználja a hasonló kiadványok átlagos színvonalát.

Ne feledkezzünk el az összeállításban szereplő szegedi hallgatókról: *Szigeti Csaba*, *Téglasy Imre*, *Szónyi György Endre* és *Érdei Klára* dolgozatai kaptak helyet a kötetben.

Az egyes munkák értékelésére vonatkozóan *Újfalusi Németh Jenő*nek a szegedi kiadvány bevezetőjében leírt véleményével értünk egyet, amely szerint „jobb ezt rábízni a tisztelt olvasóra”. Az említett kötetek Szegeden is elérhetőek, elsősorban a JATE BTK Magyar Irodalomtörténelmi Intézetében.

1978-ban ismét a JATE a soros az egyetemközi vitafülés megszervezésében. Az előzetes tervek szerint a régi irodalom alkotóművészeinek társadalmi szerepével foglalkozó dolgozatok szerepelnek majd a programban.

Remélhetőleg, hasonlóan a pestiekhez vagy a debreceniekhez, Szegeden sem közömbösek a hallgatók irodalmunk emlegetett időszakával szemben. Ez a kis tájékoztatás is az érdeklődés felkeltéséhez, illetve fenntartásához szeretett volna hozzájárulni.

BARTÓK ISTVÁN

Új könyvek — új könyvtárak

A gyermekklinika kis betegeit készségesen vigasztalja könyvvel a nővérke

A felnőt betegek is egyre gyakrabban kérnek olvasnivalót a klinikán létesített „mini könyvtárak”-ból. (Fotók: Ruszkal Károly)

Az Egészségügyi Minisztérium Közművelődési Alapjából 70 ezer forint céltámogatást adott a Szegedi Orvostudományi Egyetem könyvtárainak. Az összeg elosztásáról körültekintő felmérés után úgy döntöttek, hogy 50 ezer forintot a kollégiumok, 15 ezret a klub, ötezer forintot pedig a betegek könyvtárainak fejlesztésére fordítanak.

A kollégiumok könyvtárainak fejlesztése elsősorban a hallgatók igényeinek megfelelően történik. A szakirodalmi könyvek, lexikonok, szótárak, szépirodalmi művek beszerzésében könyvtári szakemberek nyújtanak segítséget.

Ezeknek a könyveknek az értékét növeli, hogy kéznél vannak, segítséget adnak a tanuláshoz, szórakozáshoz, kikapcsolódást biztosítanak az elfáradt hallgatóknak. Hozzájárulnak a szakmai, politikai és az általános műveltség fejlődéséhez is.

A SZOTE KISZ-klub könyvtár létesítése — a fent említettek mellett — fontos szerepet tölt be a hallgatók olvasóvá nevelésében is. Ugyanakkor az öntevékeny művészeti csoportoknak, az alkotóköröknek különösen is jó alkalmat ad majd az aktív művelődésre.

A betegek könyvtárainak létrehozása, működtetése a klinikákon ugyancsak az orvostanhallgatók közművelődési tevékenységén túl, a pszichés terápiában való jártasság megszerzésének elsődleges gyakorlati lehetőségévé válhat.

ORGOVÁNY ERIKA